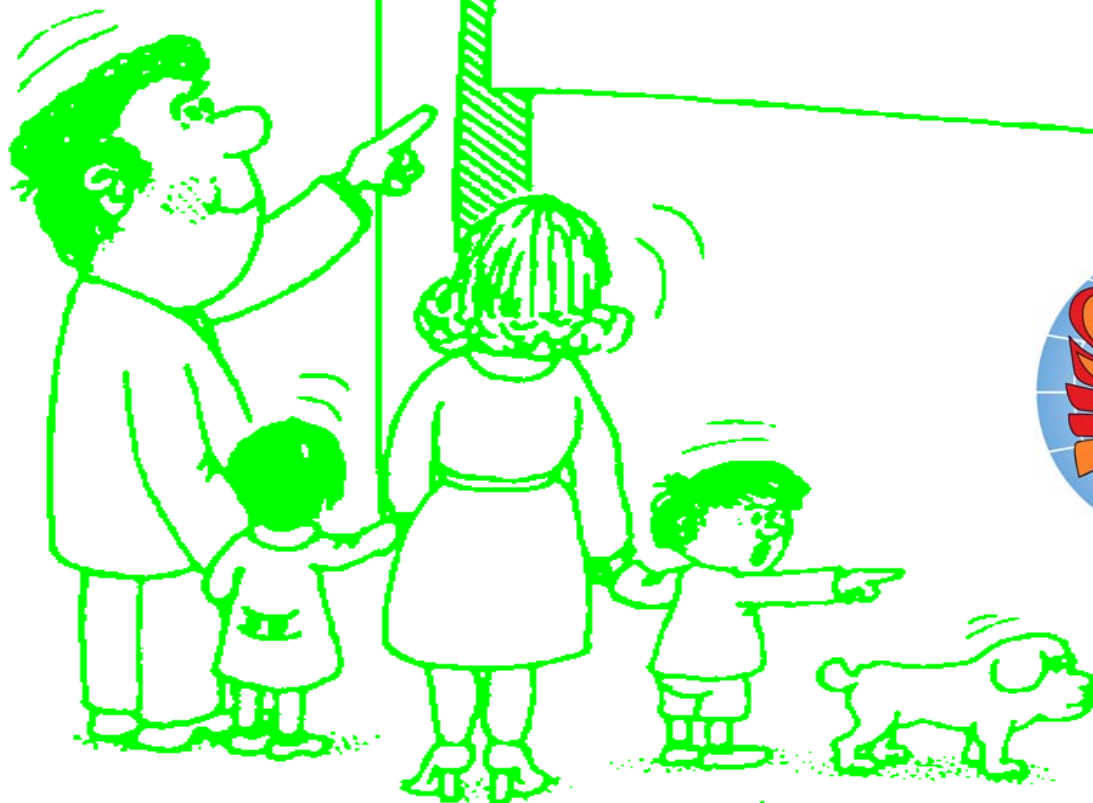

GOSEARI
AURRE EGIN
POBREZIA
GUTXITZEKO

Aurkibidea

☒ Aurkezpena	3
☒ Gaiarekin egunean jartzeko	5-8
☒ Boli Kosta - Bonduku proiektua	9-10
☒ 1. Jarduera: Janariak bizia ematen digu	11-12
☒ 1. Jarduera (fitxa)	13-14
☒ 2. Jarduera: Goseak min egiten du	15-16
☒ 2. Jarduera (Fitxa)	17-18
☒ 3. Jarduera: Inork goserik izan ez dezan	19-20
☒ 3. Jarduera (Fitxa)	21
☒ 4. Jarduera: Emaiezue zuek jaten	22-23
☒ Otoitza egiteko	24
☒ Saski-naskia	25-27

Aurkezpena

PROCLADE YANAPAY Garapenerako Promozio Klaretarrak gonbidatu nahi zaitu "GOSEARI aurre egin POBREZIA gutxitzeko" kanpainan Eragile gisa aritzeko.

Duela zenbait urte, Milurtearen Garapen Helburuak (ODM), sentsibilizazio, hausnarketa eta konpromisorako ardatz bilakatu zaizkigu. Urte honetan lehenengo helburuari begiratu nahi diogu: **Muturreko pobretasuna eta gosea desagerraraztea**. Kanpaina honen bidez, gogorarazi nahi dizugu goseak, isilean, milioika pertsona hiltzen dituen errealitatea dela. Arazo honen benetako erroak, ondorio larriak eta pertsona, talde eta gizarte mailako konpromiso aukerak ezagutu nahi ditugu, gizabanako gisa gutxien gaituen errealitate hau aldatzeko.

Aurreko edizioetan bezala, Hegoaldeko ahotsak presente egongo dira zuzeneko testigantza baten bidez. Pertsona hauek leku zehatz batetik mintzatuko zaizkigu: Bondukú (Boli Kosta). Bertan, emakume talde bat anakardoak ekoizteko kooperatiba bat sustatzen ari da. Emakume hauek pixka bat ezagutzen eta euren ekimenarekin bat egiten saiatuko gara.

Zure eskuetan dagoen Gida honek lan-proposamena izan nahi du, Kanpaina hau Lehen Hezkuntzako 1-2 mailako neska-mutilen artean sustatzeko. Talde hauekin lan egiteko aukeratu dugun gaia **Ondo jan osasuntsu egoteko** da. Baliogarria izatea nahi dugu.

Kanpainaren nondik norakoak partekatzeko eta material osagarria eskaintzeko asmoz, blog bat ireki dugu:

<http://procladeyanapay.nireblog.com>

Bertara sartzen gonbidatzen zaitugu zure hausnarketak eta lanak helarazteko (procladeyanapay@gmail.com).

Eskerrik asko zure lan solidarioagatik eta misiolaritzagatik.

PROCLADE YANAPAY
Heziketa eta Sentsibilizazio Arloa

Gaiarekin egunean jartzeko

MILURTEAREN GARAPEN HELBURUAK		
1. HELBURUA:	Muturreko pobretasuna eta gosea desagerraraztea	
	1. Helmuga	2. Helmuga
	Dolar bat baino gutxiagoko diru-sarrera duten pertsonen kopurua erdira murriztea, 1990 eta 2015 bitartean.	Gosea pairatzen duten pertsonen kopurua erdira murriztea, 1990 eta 2015 bitartean.

XXI. mendean, gosea pairatzen duten pertsonak egotea ez da errealitate konponezina eta moralki ezin da onartu. Gosearen arazoa gehiago sufritzen duen kontinentea Afrika da oraindik ere. Sahara azpiko Afrikako populazioaren %33 elikatu gabe dago, eta garapen bidean dauden herrialdeetan elikatu gabeko pertsonen kopurua %17koa da. Portzentaje hau %55era igotzen da Erdialdeko Afrikan.

Pobretasunaren aurkako borroka ezin da irabazi gosea desagerrarazi gabe, hau baita pobretasunaren ondorioz latzena. Goseak gaixotasunak eta heriotza dakartza, pertsonen lan egiteko ahalmena kentzen die eta umeen heziketa-prozesua oztopatzen du. Osasun falta honek sorgin-gurpil batean kateatzen ditu pertsonak, eta belaunaldiz belaunaldi transmititzen da. Gosea, gehien bat, giza-eskubideen urraketa da.

Zoritxarrez, pobretasuna gutxitzera zuzendutako estrategia gehienek ez dute zuzenean jotzen gosearen gaia. Politika hauen arduradunek uste izan dute diru-sarrerak handitzearen eta ekonomiaren hazkundearen onurak gosea pairatzen dutenengana ailegatuko zirela. Baina desnutrizioa pobretasunaren kausa eta ondorioa da, aldi berean.

Gosean harrapaturik

Gosea duten pertsonak pobretasunean eta ezintasunean harrapaturik daude. Desnutrizio kronikoak sortzen dituen kalteak haurtzaroan hasten dira eta bizitza osoan mantentzen dira. Giza gorputzak, behar beste kaloria eta elikagai ez izatean, jarduera fisikoa gutxitzen du, eta umeen garapena gelditzen da ia. Haurdun dauden emakumeek, gosea pasatzen dutenean, pisu gutxiko umeak izaten dituzte, eta hauek, gero, hazkundearen atrofia batez eta etengabeko gaixotasunez egingo diote aurre bizitzari. Fisikoki eta mentalki ahula den belaunaldi batek gabezia ziklo hori transmitituko dio hurrengo belaunaldiari.

Goseak emakumeen emantzipazioa eragozten du

Munduko pobreen artean gehienak emakumeak eta neskatok dira. Ikerketek erakutsi dute, emakumeek formazio eta ezagutza gehiago dutenean, familiaren diru-sarrerak eta nutrizioa handitzen direla eta haur-heriotza gutxitzen dela. Hezkuntzak familia txikiagoak ere sortzen ditu. Baina emakumeek eta neskatoket gizonezkoek baino aukera gutxiago dute ikasteko eta gaitzeko. Eta kultura askotan, gizonezkoek lehenago eta gehiago jaten dute, nahiz eta garapen bidean dauden herrialdeetako emakumeek lan-zamarik astunena jasaten duten. VIH/HIESak are zama handiagoa erantsi dio emakumeen zereginari. Gaixok zaindu eta artatzeko beharrak lurrak lantzeko eta elikagaiak prestatzeko duten denbora mugatzen du. Honek familiarentzako elikadura sinpleago eta ez horren nutritibo bat dakar.

Elikagai gutxi, Ikaskuntza gutxi

Heziketa da pobretasunetik irteteko modurik fidagarrienetako bat, baina ume pobre asko ez dira inoiz eskolara joaten matrikula eta uniformeen kostua dela eta, edo familiarentzat lan egin behar dutelako. Sahara azpiko Afrikan, umeen ehuneko 50 edo 60k baino ez dute izena ematen lehen hezkuntzan. Gosea pairatzen duten eta eskolara doazen umeei zailago zaie kontzentratzea eta ikasgaiak bereganatzea. Hezkuntzaren onurez gabetzean, goseak indartzen du helduak direnean sufrituko duten pobrezia.

Lan-esku ahula: aktibo pobretua

Askotan esan ohi da pobreen aktiborik garrantzitsuenaren euren lan-indarra dela. Baina goseak hori ere murrizten du. Gorputzak energia lan bilakatzeko duen ahalmena mugatzen du gose kronikoak, pertsonak ahuldu egiten ditu eta itxaropen edo motibaziorik gabe uzten ditu. Ez da harrigarria gaizki elikatutako pertsonak lana aurkitzeko eta produktibo izateko zailtasuna edukitzea. Enplegu-emateak pentsa dezakete gosituta dauden pertsonak motelak edo alferrak direla, egiatan lozorrotuta daudenean (kaloria eta elikagai falta luzearen aurrean gorputzak duen erantzuna).

Aldaketa klimatikoa

Aldaketa klimatikoak mehatxu berriak planteatzen ditu elikadura alorrean. Honek, gehien bat, euren nekazaritza lanetarako euri ura beharrezko duten sektore ahulenei eragingo die (nekazari txikiei eta artzain nomaden komunitateei). Ikerketek modu fidagarrian aurreikusten dute Afrikako 55 edo 65 milioi pertsona gehiago izan daitezkeela gosearen biktima 2080an, tenperatura globala ia 2,5°C areagotzeagatik.

Iparraldeko gobernuek bikoiztu behar dituzte euren esfortzuak negutegi efektua sortzen duten gasen isurketak gutxitzeko, eta Afrika aldaketa klimatikora egokitzeko programak finantzatu beharko lituzkete. Halaber, Afrikako gobernuek ere lurzorua degradazioa gelditzeko neurriak areagotu behar dituzte, hauxe delako aldaketa klimatikoa errazten duten faktoretako bat.

Gatazka armatuak

Deigarriena da gatazka armatuek Afrikan duten eragina. Hauek dira kontinenteak pairatzen dituen elikadura krisi gehienek sorburua. Elikadura-larrialdi luzea pairatu duten aberrietan, gudak edo barne borrokek funtsezko erantzukizuna izan dute. Afrikako gobernuek euren populazioa babesteko ardura duten arren, behin eta berriro ahazten dute behar hori, Ugandako iparraldean ikusi ahal izan den bezala, eta kasu batzuetan, biolentziaren konplizeak dira, Darfur-en gertatu den bezala.

Afrikak pairatzen dituen elikadura-krisien erdian baino gehiagotan gatazka armatuek eta, horien ondorioz, milioika pertsona lekualdatu behar izateak duten garrantzia ikusita, behar beharrezkoa da bakea berehala ekartzeko neurriak hartzea.

Behar larrietarako laguntza

Azken urteotan, Afrikari ematen zaion behar larrietarako laguntza areagotu da eta honek bizi ugari salbatzen lagundu du. Hala ere, laguntza txikiegia izaten da maiz, beranduegi ailegatzen da eta zabaltzeko orduan desoreka handiak daude. Askotan, giza laguntzarentzat aukeratzen den uneak eta kopuruak interes politikoekin eta komunikabideetan sortutako arretarekin zerikusi handiagoa daukate giza beharren balorazio objektibo batekin baino.

Gainera, laguntza motak desegokia izaten jarraitzen du. Ez da positiboa Nazio Batuek zabaltzen duten laguntzaren %70 garatutako herrialdeetatik datozen produktuak izatea. Elikadura-laguntza ezin daiteke izan herrialde aberatsetako nekazariak laguntzeko instrumentua. Gosea pobretasunagatik elikagaiak ezin hartzearen ondorioa denean eta ez elikagaien urritasunagatik, dirutan emandako laguntza, bizimodua berreskuratzeko neurriekin batera, erantzun egokiagoa, arinagoa eta merkeagoa izan daiteke.

Iruzurretik ateratzea: populazioa elikatzea pobretasuna murrizteko

Goseak horrenbeste eragin hondatzaile baldin baditu gizartean, zergatik gobernuek ez diote arazo honi lehentasuna ematen? Erantzun bat izan daiteke herrialdeak guztiz estututa daudela arazo multzo batekin, eta premiazkoenak konpontzen saiatzen direla. Goseteek arreta ekartzen dute, gose kronikoak, ordea, "ikusezin" izaten jarraitzen du. Honetaz gainera, munduak hainbeste emaitza on izan ditu elikagaiak sortzen ezen erabakiak hartu behar dituzten arduradun batzuek ezer ez dela egin behar uste izan baitute. Horregatik, elikadura-segurtasunaren alorrean helburu espezifiko batzuk ezarri beharrean, irizpide tradizionalak onartu eta hazkunde ekonomikoan zentratzen dira, horren ondorioz gosea murriztuko dela pentsatuz.

Baina pobretasuna gosearen kausa dela jakinda ere, gero eta argiago azaltzen ari da kontrakoa ere egia dela. Goseak pobretasuna sortu eta indartzen du. Pobretasuna modu eraginkorrean murrizteko, herrialde bateko populazioak, oroz gain, elikagai nahikoa izan behar du.

Populazioak gizartean parte hartzeko eta indartsu egoteko behar diren elikagaiak lortzen dituenean, produktibitatea areagotzen da, merkatuak zabaltzen dira eta pobretasuna murrizten da. Nutrizio hobea batek eragin zuzena dauka hazkunde ekonomikoan, lan-eskua hobetzen delako eta, zeharka, bizi-itxaropena luzeagoa delako eta osasuna hobetzen delako.

Akats bat zuzentzea

Honek ez du esan nahi gosearen aurka borrokatzeko garrantzia ekonomikoa dela soilik. Arrazoi nagusia morala da: planetako biztanle guztiak nahikoa elikagai izateko funtsezko eskubidea daukate. Nazioarteko zuzenbideak horrela aitortzen du, Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Itunean ezartzen den legez. Honek estatuak behartzen ditu behar diren neurriak hartzen, beharrezko baliabideak erabiliz, elikagaiak izateko denok dugun eskubidea mailaka bete ahal izateko. Itun honek azpimarratzen du ingurumen bat sortzeko duen garrantzia, gizabanakoek kontsumitzeko elikagaiak salerosi edo ekoizteko. Baina posible ez denean, Estatuak ardura juridiko eta morala dauka haiei laguntzeko, nazioarteko laguntzarekin beharrezkoa balitz.

**Gure aiton-amonei goseak errukia eta karitatea eragin ahal zien,
baina ez zien larritasunik sortzen, haientzat naturala eta sailhestezina zelako.**

**Guri, ordea, kendu daitekeen zerbait dela erakutsi digute,
eta horregatik harritu, haserretu eta asaldatu egin behar dugu.**

José Luis Sampedro, Ekonomia Egituran katedraduna

BOLI KOSTA

✓ Côte d'Ivoire edo Boli Kosta (Izen ofiziala: République de Côte d'Ivoire), Afrika mendebaldean kokatutako herrialdea da. Liberia, Ginea, Mali, Faso, Ghana eta Gineako Golkoarekin dauzka mugak.

✓ Frantziako kolonia ohia, 1960an lortu zuen independentzia. Hiriburu ofiziala Yamoussoukro da, nahiz eta Abidjan hiriburu ekonomikoa den eta diplomazia-ordetzkaritza guztiak bertan dauden.

✓ Azken urteotan (2002-2007) guda zibila pairatu du.

✓ 18.000.000 biztanle ditu. Bizi-itxaropena 49 urtekoa da. Emakume

bakoitzeko seme-alaben kopurua 4,43koa da. Populazioaren %50,9 alfabetatua dago Populazioaren % 9 VIH (HIES) birusarekin kutsatuta dagoela kalkulatzen da.

✓ Herrialdean 65 bat hizkuntza mintzatzen dira. Entzunenetako bat dioula da.

✓ Euren laborantzarik garrantzitsuenak kafea eta kakaoa dira.

✓ Independentzia garaitik Frantziarekin lotura hurbilak mantenduz, esportaziorako nekazaritzaren dibertsifikazioarekin eta atzerriko inbertsioaren pizgarriarekin, Afrikako herrialde tropikaletako aberatsenetakoa bilakatu da. Hala ere, azken urteotan lehia handiago batek eta merkatu globalean euren laborantzen prezioek jasan duten jaitsierak eragin handia izan dute herrialdean.

✓ Populazio gehiena kristaua eta animista da.

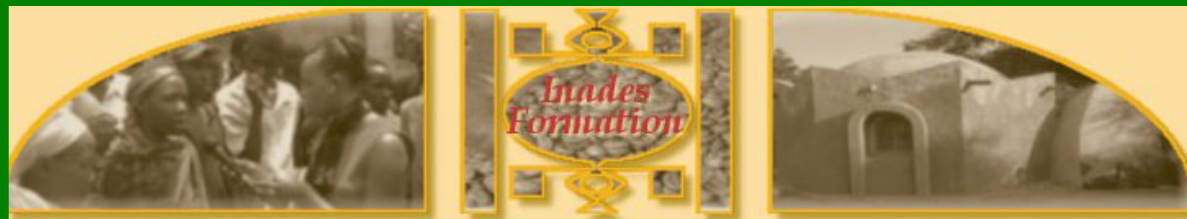
Guda zibila Boli Kostan

Boli Kostako guda zibila 2002ko irailean hasi zen eta 2007an bukatu, talde biak batu zirenean, eta beti bezala, herrialdeko biztanleek jasan zituzten ondorioak.

Milaka pertsonak ihes egin zuten Boli Kostatik inguruko herrialdeetara gobernuaren eta matxinoen arteko liskarrak hasi zirenean. Geroago, haietako batzuk bueltatu ziren, baina 15.000 inguru Ginean eta Liberian geratu ziren. Antza denez, Liberian bakarrik 12.000 bat errefuxiatu dago, haietako asko herrialde horretako zenbait herritan integratuta. Beste batzuek, berriz, herrialdeko hiriburura (Monrovia) ailegatu dira.

Boli Kostako guda zibilak osasun-programak geldiarazi ditu matxinoen zonaldeetan, eta HIESaren aurkako tratamenduak ere bai, populazioaren %9 VIH probatan positibo ematen duen herrialde honetan.

- ✓ INADES FORMATION Afrikako GKE bat da, eta 10 herrialdeetan lan egiten du: Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Kongo E.D., Boli Kosta, Kenya, Rwanda, Tanzania, Txad eta Togo.
- ✓ Haren helburua nekazaritzako populazioaren garapen sozial eta ekonomikoaren alde lan egitea da, gizarteko parte hartze libre eta arduratsua sustatuz.
- ✓ Ondoko egitasmoak garatzen ditu: nekazaritza eta abeltzaintza, elikadura-segurtasuna, formazioa, alfabetatzea, komunitateen antolakuntza eta garapena,...

BONDUKU PROIEKTUA

Anakardoak ekaritzeko kooperatiba

Zanzan eskualdean (herrialdearen ipar-ekialdean, Sahel inguruan), beti izan da zonalde pobrea nekazaritzari dagokionez. Azken urteotan ikusi da bere baldintza klimatikoak onak direla **anakardoak landatzeko**. Produktu honek elikadura-balio handia dauka eta gero eta eskatuagoa da tokian eta esportatzeko.

Egitasmo honen asmoak hurrengoak dira:

1. COPABO (Bonduku Nekazaritza Produktoreak) kooperatibako emakumeak **teknikoki formatzea**, anakardoak zuriitu eta egokitzeko teknika zailetan.
2. **Bizitza asoziatibo eta kooperatiboari buruzko formazioa** ematea herri hauetako emakumeen elkarrekin funtzionamendu ona bermatzeko.
3. Hiru autoklabe (anakardoak egosteko), eskuz zuritzeko makinak eta lehortzeko labeak **erostea**.

Egitasmo honen bidez **kalitatezko produktu finala** lortu nahi da, Europako **Bidezko Merkataritzako kanalen** bidez komertzializatu ahal izateko.

HORNIKUNTZAREN balioa: 21.000 euro

1. Jarduera: Janariak bizia ematen digu

HELBURUAK

1. Haurrak gure elikadura-ohiturez (maiztasuna, kantitatea, kalitatea, barietatea...) kontzientziatzea.
2. Haurrak ohartaraztea elikadura ona izatea oso garrantzitsua dela osasuntsu eta zoriontsu bizitzeko.
3. Janari osasungarria jaten eta janaria zaintzen ikastea.
4. Denetarik jan ahal izateagatik zorionekoak garela onartzea.

EDUKIAK

1. Ikasgelako haurrok, egunero, zenbait aldiz jaten dugu: jaikitzean, goizerdian, eguerdian, arratsaldean eta gauean.
2. Gure janaria askotarikoa da: barazkiak, pasta, okela, arraina, fruta, gozokiak...
3. Janari batzuk beste batzuk baino gustukoago ditugu, baina garrantzitsua da denetarik jatea.
4. Egunero denetarik jaten badugu, osasuntsu egongo gara. Ikastetxera etorri eta jolas gaitezke, pozik gaude... Jaten ez badugu, berriz, indarririk gabe geratuko gara. Ezin izango dugu ezer ere egin, eta gaixotu egingo gara.
5. Munduko haur gehienek ez dute guk adinako zortea. Egunero haur asko gaixotzen dira oinarri-oinarrizko elikagaiak falta dituztelako; besteak beste, esnea, arrautzak, okela eta fruta. Beste haur batzuk hil egiten dira jateko ezer ere ez dutelako.
6. Hemen, batzuetan, gehiegi jateagatik gaixotzen gara (betekada izaten dugu), edo gustukoak ditugun gauzak soilik jateagatik (gozoki asko, koipe asko...).
7. Oso garrantzitsua da ondo jaten ikastea, osasuntsu egon nahi badugu.
8. Halaber, garrantzitsua da janaria zaborretara ez botatzea. Janaria sobera badugu, hurrengo egunerako gorde dezakegu.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Ideia-jasa bat egingo dugu arbelean taldeko neska-mutilekin: normalean jaten ditugun elikagaiak idatziko ditugu. Haurrek zer jaten duten esaten dutenean, animatzaileak arbelean idatziko ditu.
2. Behin elikagai guztiak idatzita, gehien gustatzen zaizkion hiru elikagaiak eta gutxien gustatzen zaizkion hirurak aukeratzeko eskatuko diogu haur bakoitzari. Gustatzen zaizkienak goranzko gezi batez adieraziko ditugu, eta gustatzen ez zaizkienak, berriz, beheranzko gezi batez. Zerrenda bat egingo dugu, haur guztiak gustukoak dituzten bost elikagaiekin, eta beste bat, gutxien gustatzen zaizkien bostekin. Lan Koadernoan idatzi beharko dituzte bi zerrenda horiek.
3. Ondoren, eskatuko diegu hasierako zerrendatik ondo elikatuta egoteko beharrezkoak diren hiru elikagai aukeratzeko (berdez adieraziko ditugu), eta hain beharrezkoa ez den elikagai bat aukeratzeko (gorriz adieraziko dugu). Zerrenda bat egingo dugu, haurren ustez beharrezkoak diren bost elikagaiekin, eta beste zerrenda bat, hain beharrezko jotzen ez dituzten hiru elikagaiekin. Lan Koadernoan idatzi beharko dituzte bi zerrenda horiek (1. ariketa).
4. Zerrendak alderatuko ditugu: alde batetik, gehien/gutxien gustatzen zaizkigun elikagaiak; eta beste batetik, ondo elikatuta egoteko gehien/gutxien behar ditugunak. Hitz egingo dugu:
 - ✓ Gehien gustatzen zaizkigun elikagaiek laguntzen digute ondo elikatuta egoten?
 - ✓ Gutxien gustatzen zaizkigun elikagaiek laguntzen digute ondo elikatuta egoten?
 - ✓ Esan dezakegu ondo elikatuta gaudela?
 - ✓ Zer gertatuko litzaiguke asko gustatzen zaizkigun elikagaiak soilik jango bagenu (esaterako, gozokiak eta saltxitxak)?
5. Haurrek Lan Koadernoko dominoaren ariketa egingo dute (1. ariketa). 1. zenbakiko fitxatik hasita, fitxa horretako letrak idatzi behar dituzte dagokion kutxategian. Horrela, aholku bat lortuko dute: *Comiendo de todo estamos sanos* (Denetarik janez gero, osasuntsu egongo gara).
6. Berba egingo dugu taldeko haurrekin:
 - ✓ Osasuntsu egoteko, beharrezkoak diren elikagai guztiak jan ditzakegu (okela, barazkiak, fruta, zerealak...).
 - ✓ Munduko haur guztiak guk adinako zortea dute? Zergatik?
 - ✓ Zer gertatzen zaie denetarik jan ezin duten haurrei?
7. Ondorioak aterako ditugu.

JARDUERA OSAGARRIAK

1. **Aprender a comer sano (Elikagai osasungarriak hartzen ikastea)** jolasean jolas gaitezke. Interneten dago, helbide honetan: (https://www.educalia.org/externs/ali03/s/index_main.html). Jolas horretan, osasuntsu egoteko egunero, astero eta noizean behin zer elikagai jan behar ditugun aukeratu behar dute haurrek. <http://www.xtec.es/escola/tastam/> web orrian, elikadurarekin lotutako ordenagailu-jolas gehiago aurkituko ditugu. Oso ondo daude. Gomendagarriak dira.

1. Jarduera: Janariak bizia ematen digu

Gure janaria

GEHIEN gustatzen zaiguna...	GUTXIEN gustatzen zaiguna...

Ondo elikatuta egoteko BEHARREZKOAK dira	Ondo elikatuta egoteko EZ DIRA HAIN BEHARREZKOAK

FITXEN KOLOREA ETA ZENBAKIA KONTUAN HARTUZ,
 IPINI FITXA BAKOITZA BEHEKO TAULAN, DAGOKION LEKUAN.
 AHOLKU GARRANTZITSUA IRAKURRIKO DUZU.

N		
O	T	E
5		

E	T	A
S	U	N
2		

K	O	
6		

	J	A
	E	G
4		

D	E	N
O	S	A
1		

R	I	K
T	S	U
3		

1	2	3	4	5	6									

2. Jarduera: Goseak min egiten du

HELBURUAK

1. Afrikako kontinenteko errealitatera hurbiltzea, hango haurrak nola bizi diren jakiteko.
2. Haurrei jakinaraztea munduan pertsona asko —bereziki, haurrak— goseak daudela, egunero jan ezin dutelako.
3. Egunero ondo jaterik ez izateak hegoaldeko herrialdeetako haurrengan dituen ondorioez jabetzea.

EDUKIAK

1. Afrika kontinente handia da (denetan handiena) eta 53 herrialde ditu.
2. Afrikako kontinentean, hainbat kultura daude, eta 1.000 hizkuntza baino gehiago.
3. Afrikako kontinentearen arazorik larrienetako bat gosea da. Izan ere, milioika lagun hiltzen dira gosearen gosez.
4. Afrikako gosearen kausa nagusiak hauek dira: lehorteak, gerrak eta gaixotasun hilgarriak (haurrak umezurtz geratzen dira, eta inork ez du haien ardura hartzen).
5. Afrikako pertsonen elikadura eskasa da, bai kantitatean bai kalitatean (barietate gutxi). Horrek gaixotasunak eragiten ditu, eta haiek direla-eta, jendeak ezin ditu bere eguneroko jarduerak (lan egitea, ikastea, etab.) normaltasunez egin. Ondo elikatzen ez denak desnutrizioa izan dezake (gorputzak ez ditu mantengutaiak ondo xurgatzen). OMEren arabera, munduko 20 milioi haurrek dute desnutrizio akutu larria.
6. Afrikan, janaririk ez duelako hiltzen da jendea, eta hemen, berriz, janaria botatzen dugu askotan: batzuetan sobera dugulako, beste batzuetan gustukoa ez dugulako...
7. Janaria den-denok zaindu behar dugun ondasuna da, begiruneagatik, jende askok ez baitu egunero jaterik.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Munduko mapa bat erakutsiko diegu haurrei. Mapa horretan, Afrikako kontinentea seinalatuko dugu. Non dagoen azalduko dugu; Europako kontinentearen behealdean dago, gure herrialdetik hurbil dagoela esango dugu. Afrikaren ezaugarriak deskribatuko ditugu: tamaina, inguratzen duten itsasoak, herrialde-kopurua...
2. Haurrekin hitz egingo dugu kontinente horri buruz dugun informazioaz:
 - ✓ Nolakoak dira Afrikako biztanleak?
 - ✓ Nolako da hango kultura (hizkuntza, folklorea, ohiturak, etab.)?
 - ✓ Zer-nolako albisteak iristen zaizkigu Afrikatik? Zer gertatzen da Afrikan?
3. Hiru taldetan antolatuko ditugu haurrak. Erantsitakoaren antzeko taula bat (ikus fitxa) izango du talde bakoitzak kartoi mehe batean, baita pinturak ere (gorria, urdina, berdea eta horia). Talde bakoitzak bere kartoi meheko taula osatu behar du, emango zaizkion baldintzak (elikagai-kantitatea) kontuan hartuta. Azken batean, egun bateko menua diseinatu behar da.
4. Talde bakoitzak, egokitu zaion menua bukatutakoan, bere lana aurkeztuko du. Behin hiru aurkezpenak eginda, elkarrizketan jardungo dugu:
 - ✓ Zerk ematen du atentziora hiru menu horietan?
 - ✓ Zer falta du menu bakoitzak? Zer du sobera?
 - ✓ Zer dieta dira osasungarriak? Zein ez dira?
 - ✓ Zer ondorio dituzte menu horiek pertsonen bizian (osasuna, ikasketak, lana, aurrerabidea, etab.)?
 - ✓ Zer kontinentera dagokio menu bakoitza? (1. menua Afrikari dagokio, 2.a Europari, eta 3.a Ameriketako Estatu Batuei)
 - ✓ Zer-nolako ondorioak ditu sorlekuak elikaduran eta bizian?
4. Ondorioak.

2. Jarduera: Goseak min egiten du

Bete laukiak, egunean zehar jango dituzuen elikagaien koloreekin. Kolore bakoitza elikagai mota bati dagokio: GORRIA (okela), URDINA (arraina), BERDEA (barazkiak eta fruta) eta HORIA (zerealak eta lekaleak). Lauki kopuru zehatza dago kolore bakoitzaz margotzeko:

1. TALDEA

Haragia	Gorria	4 lauki
Arraina, arrautzak, esnea	Urdina	2 lauki
Barazkia, fruta	Berdea	Lauki bat
Zerealak, lekaleak	Horia	29 lauki

2. TALDEA

Haragia	Gorria	32 lauki
Arraina, arrautzak, esnea	Urdina	23 lauki
Barazkia, fruta	Berdea	52 lauki
Zerealak, lekaleak	Horia	20 lauki

3. TALDEA

Haragia	Gorria	29 lauki
Arraina, arrautzak, esnea	Urdina	28 lauki
Barazkia, fruta	Berdea	41 lauki
Zerealak, lekaleak	Horia	23 lauki

Taldeko Kartoi bakoitzean taula hau egin behar da:

JANARIEN ANTOLAKETA						
Gosaria	Hamaiketakoa	Bazkaria	Askaria	Afaria		

3. Jarduera: Inork goserik izan ez dezan

HELBURUAK

1. Hurrei Boli Kostako errealitatearen berri ematea. Horretarako, azalduko zaie Emakumeen Kooperatibak zer nahi duen: beren familiei jaten eman.
2. Neska-mutilen elkartasun afektiboa eta ekonomikoa sustatzea, Boli Kostako emakumeekiko.

EDUKIAK

1. Boli Kosta Afrikako herrialdea da, eta han, duela gutxi arte, gerran izan dira.
2. Afrikako herrialde askotan bezala, biztanle guztientzat janaria lortzeko arazoak dituzte. Batzuetan euririk egiten ez duelako, beste batzuetan gerran daudelako eta beren lurretatik ihes egin behar dutelako, beste batzuetan familiako helduak gaixorik daudelako eta sorora lan egitera joan ezin direlako, beste batzuetan dirurik ez dutelako... Beti dute elikatzeko zailtasunen bat.
3. Boli Kosta, hainbat emakume elkartu egin dira, lurra lantzeko, elikagai onak ekoizteko eta beren familiei jaten emateko. Anakardoak ekoiztu nahi dituzte. Oso elikagai gozoa eta osasungarria dira anakardoak.
4. Emakume horiek gure laguntza behar dute makinak erosteko. Makinei esker, errazago egingo dute beren lana.
5. Gure diruari, oroimenari eta otoitzei esker, egunero jaten lagundu ahal diegu familia horiei.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Anakardo batzuk erakutsiko dizkiegu haurrei. Haiekin egingo dugu berba:
 - ✓ Ezagutzen duzu elikagai hau? Probatu duzu inoiz?
2. Anakardoak banatuko ditugu taldeko neska-mutilen artean.
 - ✓ Nolakoa da elikagai hau? Gustatzen zaizue?
3. Taldeari azalduko diogu elikagai hori non ekoizten den.
4. **Anakadoa** PowerPoint dokumentuaren bidez, haurrei azalduko diegu Boli Kostako emakumeek zer-nolako lana egin behar duten beren familiek anakardoak jan ditzaten. Haurrekin hitz egingo dugu:
 - ✓ Nolakoa da emakume horien lana, erraza ala zaila? Asko nekatuko dira, ala gutxi?
 - ✓ Makinarik izango balute, hobeto egingo lukete beren lana? Gehiago ekoiztuko lukete? Janari gehiago lortuko lukete? Hobeto elikatuta egongo lirateke haien familiak? Osasuntsuago biziko lirateke denak?
5. Iker Urangaren eta Jose Antonio Osabaren testigantza entzungo dugu. Boli Kostan izan dira Iker eta Jose Antonio, emakume haiek bisitatzen, eta zehatz-mehatz azalduko digute nola bizi diren eta nola egiten duten lan, eta esku artean zer proiektu duten ere. Haiekin mintzatzeko aukera izango dugu.
6. Haurrekin hitz egingo dugu:
 - ✓ Zer egin dezakegu emakume haiei eta haien familiei laguntzeko?
7. Haurrek gutun bana idatziko diete Boli Kostako emakumeei, Ikerrek eta/edo Jose Antoniok zer-nolako gauzak kontatu dizkien azaltzeko, baita laguntzeko ikasgelan zer egingo dute esateko ere. Marrazki bat ere egin dezakete gutun horretan.
8. Ikasgelak 2-3 marrazki aukera ditzake Kanpainaren blogera bidaltzeko. (procladeyanapay@gmail.com).

3. Jarduera: Inork goserik izan ez dezan

IDATZI GUTUNA BOLI KOSTA-ko EMAKUMEI,
BERAIEI BURUZ IKASI DITUZUN GAUZAK KONTATUZ.

4. Jarduera: Emaiezue zuek jaten

HELBURUAK

1. Kanpaina honetan zehar ikasitakoa eta bizitakoa —bai maila pertsonalean, bai talde-mailan— fedean oinarrituta ospatzea.
2. Jesusengandik gure gauzak elkarbanatzen ikastea.
3. Jainkoari eskerrak ematea, Afrikan premia duten pertsonari laguntzen dieten pertsonengatik, eta Afrikan gosearen eragina duten pertsonengatik otoitz egitea.

EDUKIAK

1. Jesusen inguruan pertsona behartsuak zeuden, gose ziren pertsonak zeuden.
2. Jesusek, berarekin zegoen jendea goseak zegoela ikusita, bihozmina sentitzen zuen, sufritu egiten zuen.
3. Jesusek ahaleginak eta bi egin zituen pertsona horien arazoa konpontzeko. Horretarako, jendea gonbidatu zuen zuena elkarbanatzera.
4. Jesusek nahi du bere lagunak garen pertsona guztiok gure gauzak elkarbanatzea. Horri esker soilik biziko gara den-denok zoriontsu.
5. Batzuetan, gure gauzak elkarbanatzea kosta egiten zaigu, baina egiten dugunean, zoriontsu eta pozik sentitzen gara. Konturatzeko gara besteei ematen diegun poza askoz garrantzitsuagoa dela elkarbanatutako gauza baino.

OSPATZEKO PROPOSAMENA

1. Girotea. Kaperaren erdian, Jesusen horma-irudi bat jarriko dugu, Afrikako haurren irudiz inguratua. Horrekin adierazi nahi dugu Jesusen kutunenak haurrak direla, eta bereziki, haurrik txiroenak.
Haur bakoitzari eskatuko diogu ospakizun horretara bere argazki bat ekartzeko.
2. Motibazioa. Jesusekin topatzera gatoz kaperara. Eskerrak eman nahi dizkiogu Kanpaina honetan ikasi ditugun gauzengatik (haurrak gonbida ditzakegu zer ikasi duten eta zer ikusi duten gogora ekartzera). Afrikan goseak dauden haurrak gogoratu nahi ditugu, baita haien amak ere, asko sufritzen baitute ezin dituztelako beti seme-alabak elikatu. Jesusek pertsona horiei laguntzeko zer egin dezakegun irakastea nahi dugu, eta haiei laguntzeko indarra eta kemena ematea.
3. Hasierako abestia..
4. Jaunaren Hitzaz: **Mateo 14, 13-21** (*Emalezue zuek jaten*)
5. Hitzaren oihartzuna. Konpartitu ahal dugu:
 - ✓ Non dago Jesús? Jende asko ala gutxi dago berarekin? Zer gertatzen zaie? Zer proposatzen dute Jesusen ikasleek arazoa konpontzeko? Jesus ondo deritzo? Zer nahi du Jesusek ikasleek egin dezaten? Denontzako janaria dago? Baten bat gosez geratu zen? Soberan geratu zen?
 - ✓ Zer irakasten digu Jesusek?
 - ✓ Zer daukagu guk elkarbanatzeko? Elkarbanatu nahi al dugu? Norekin elkarbanatu dezakegu?
6. Otoitz espontaneoak.
 - ✓ Eskerrak emateko: egunero jaten dugulako, ondo jaten dugunez osasuntsu gaudelako, misiolariengatik,...
 - ✓ Eskerak: elkarbanatzen ikasteko, Afrikako neska-mutilen alde, misiolarien alde,...

Keinua: Haur bakoitzak, bere otoitza egitean, bere argazkia utziko du Afrikako haurren irudien ondoan. Horren bidez, bera ere Jesusen laguna izan nahi duela adierazten du, bai eta Jesusen lagunaren laguna izan nahi duela ere; hau da, haurrik pobreenen laguna izan nahi duela. Otoitzaren amaieran, Jesusen lagunaren taldea handitu egin dela ikusiko dugu, eta orain Jesusengandik hurbilago gaudela ospakizunaren hasieran baino.
7. Gure Aita.
8. Amaierako abestia.
9. Azken bedeinkazioa.

Otoitza egiteko

Eskerrik asko, Jesus

Eskerrik asko, Jesus, lurragatik janariak ematen dizkigulako.
 Eskerrik asko, Jesus, familiagatik egunero janaria ematen digulako.
 Eskerrik asko, Jesus, osasuntsu gaudelako.
 Eskerrik asko, Jesus maitasunez zaintzen gaituzulako.

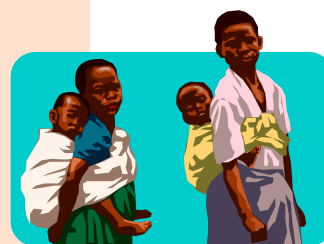
Gosea pairatzen duten umeen alde

Jesus, triste gaude
 Munduan neska-mutil asko gosea izaten dutelako.
 Jesus, triste gaude,
 janaria ez izateagatik neska-mutil asko hiltzen direlako.
 Jesus, irakatsi elkarbanatzen
 inor gosez ez hiltzeko.
 Jesus, janaria zaintzen irakatsi.

Afrikako amen alde

Jesus, Afrikako amek asko sufritzen dute
 seme-alabentzat janaririk ez dutelako.
 Jesus, Afrikako amek negar egiten dute
 seme-alabek gosea izaten dutelako.
 Jesus, ama horiei langundu nahi diegu.
 Jesus, ama horiek zoriontsuak izan daitezela nahi dugu
 Jesus, lagundu partekatzerara.
 Jesus, lagundu eskuzabalak izatera.

Misiolarien alde

Eskerrik asko, Jesus, misiolariengatik.
 Eskerrik asko, Jesus, behartsuei laguntzen dieten pertsonengatik.
 Eskerrik asko, Jesus, janaria partekatzen duten pertsonengatik.
 Eskerrik asko, Jesus, pobreen aldeko otoitza egin duten pertsonengatik.
 Eskerrik asko, Jesus, zu bezalakoak diren pertsonengatik.

Saski-naskia

SALAKETA : Lokatza jaten dute bizitzeko

Haitin, zenbait familiak lokatz-gailetak besterik ez dute jateko.
Merkatuan erosten dituzte, hiru zentimo euro bakoitza.
Hasieran buztina erabiltzen zuten, baina bukatu zen.

Cajenunes-ek, 11 urte, burua hutsik uzten du, funtsean lokatzez eginiko gaileta irentsi baino lehen. La Saline merkatuan erosi zuen. Ordu luzetan kendu ezinik izango du bere zaporea ahoan. Bere esklerotikoa horixka da. Zimurtxoak ditu begien azpian, bere adinari ez dagozkionak. Cité Soleil (Puerto Principe, Haiti) auzo guztiz txiroaren horma baten kontra jartzen da eta lurrez betetako mingaina erakusten du. Espontaneo, pikaro, mingarria. Jakin gabe, munduari erakusten dio zer daukan jateko. "Ez dauka gustu txarra. Gosea arintzen dit", esaten du kreoleraz.

Fort Dimanche izeneko kartzela zahar abandonatua, Chante-k, 19 urte, eta bere lagunek Cajenunes-ek jan dituen pastak prestatzen dituzte. Euren lanaldia goizaldeko 4:30ean hasten da. Osagaiak upel handietan isurtzen dituzte. Lokatza, gatza eta kalitate baxuko barazki-gantza irabiatzen dituzte. Chante-k eskerreko besoarekin eusten dio bere haurtxoari.

Prozesuak antz handiagoa dauka adreilu-fabrika batean erabiltzen denarekin gozogintzan erabiltzen denarekin baino. Artisauak euren lana sikatzen uzten dute teilatuko zabaltzan. Olatak sei bider hamabiko lerrotan jartzen dituzte. Kalkulu arin batean 3.000 inguru zenbatu daitezke. Horrela egunero. Nondik ateratzen dute lokatza? Lehenago buztin jangarri bat erabiltzen zuten. Baina kontsumo handiak prezioak disparatu ditu. 12 hilabetetan %30 igo da eta jada ez da erabiltzen. Hiriaren ingurumarietan pilatzen den lurra erabiltzen da, zabortegeien ondokoa. Orea bera pozoia da. Toxiko eta parasito ugari dauzka (hala nola Ancylostoma duodenalea, zeinak hazkundearen eta garapen intelektualaren atzerapena sortzen baitu umeengan).

Gailetak prest daudenean La Saline merkatuan zabaltzen dira (bertan saldu ziren enkantean Amerikako lehenengo esklaboak). Azpil handitan erakusten dituzte. Hiru ale bost gourdetan edo bederatzi zentimo euro. Familia ugari jaten dituzte. Hiru aldiz egunean. Ezin dute oinarritzko jangaien prezioak ordaindu. Gizaki hauek eguneko 15 zentimo baino gutxiagorekin bizi dira. Euren pastatxoak hartzen dituzte eta zati txikitari jan. Gosarian hasi eta hurrengo jatordura arte. Arratsean, saltzaileek saldu ez dituzten gailetak biltzen dituzte.

Miseria honen azken maila agertzen da: Ale oso bat erosi ezin dutenak zatien eske dabilta. Hondar horiek jaten dituzte, zalantzati, eskuak bildurik. Distantziatik, euren siluetek otoi-tza baten antza dute.

GOSEA: BAKEARENTZAKO MEHATXURIK HANDIENA

GOSEA DA GIZATERIAREN GERRARIK HANDIENA

FAOren azken txostenak (2002), 2001eko PNUDeK (Garapenerako Nazio Batuen Programa) eta OMSen Osasun Globalari buruzko dokumentuak (2000) azpimarratzen dute gosearen egoera munduan ez dela hobetzen, kontrakoa baizik. Aberatsenen eta miseria sufritzen duen gehiengoaren arteko desberdintasunak handituz doaz.

Gosea da, alde handiz, gizakiak, XXI mendearen hasieran, duen arazorik larriena. Gosea da hiltzeko modurik ohikoena. Gaixotasun iturri nagusia da eta osasun arazorik handiena. Arazo ekonomiko garrantzitsuenak. Arazo politikorik larriena. Arazo ekologikorik garrantzitsuenak. Gosea da Justiziaren arazorik garrantzitsuenak. Bakerako arazorik garrantzitsuenak. Hala ere, denari buruz hitz egiten dute, baina funtsezkoena isiltzen dute.

GOSEAREN ERRETORIKA: DENEK NAHI DUTE BERAREKIN BUKATU. INORK EZ DU EZER EGITEN

FAOk berak ere onartzen du, gaur egun, elikagaien produkzioa demografia baino arinago hasten ari dela. Edo Jean Ziegler-ek (NBEko errelatoreak) ondo laburbiltzen duen bezala: *"munduan gosea dago sistema hiltzaille bat nagusi delako: kapitalismo espekulatzailleak, egunero, 100.000 pertsona hiltzen ditu gosez munduan. Kapitalismoa baino lehen ere bazegoen goserik, baina zorigaitz bat zen: ez zeukan irtenbiderik. Gaur badauka. Egun, elikagaien oparotasuna dago. Goseak badu konponbiderik! FAOk dio: Munduko nekazaritza 12.000 pertsona elikatzeko gauza da, planetako egungo populazioaren bikoitza!*

Honek guztiak agerian uzten du gosearen benetako arrazoiak, funtsean, politikoa direla.

MISERIAREN PARADOXA

Miseria negozio bat da. Kapitalismoaren benetako motorra. Kapitalismoaren logika ondokoa da: etekinak handitzea arriskuak minimizatuz, guztiz aldeko zaizkion inguruetan. Hau lortzeko modu bakarra, zalantzarik gabe, kontra-prestazioak gizakien gehiengoaren bizkarretan zamatzea da. Miseria da kapitalismoaren egiazko motorra. Miseria da oparotasunaren erregaia. Bloy-ren antzinako Hitzak inoiz baino egiazkoagoak dira: "Dirua da pobreen odola".

Miseria da erloju-bonba bat. Kapitalismoak urte luzetan iraun du, direnak eta ez direnak eginez. Urte luze hauetan analista guztiek egungo egoeraren kolapsoa iragarri dute. Duela 50 urte baino gehiago, Frantzia errepublikako presidente De Gaullek zioen: "bakea hauskorra izango da, ondo hornitutako euren anai-arreben aurrean, 2 mila milioi gizaki miserian dauden bitartean". Edo Carter presidentek: "Bakerako mehatxurik handiena heren bat aberatsa den eta bi heren goseak dagoen mundu honetatik dator". Bai eta mende honetako aita-santuek ere. Haien artean, Pablo VI.aren hitzak nabarmentzen dira, euren argitasunagatik: "Begiratu bat egin diogu gosearen mendeari (XX. m.) Orain galdetzen dugu gure baitan: Gehiegizkoa al da aberatsei esatea pobreek euren oturuntzetako hondarren eske daudela?", eta Juan Pablo II.arenak (8), Kanadan gogoratu zuenean Hegoaldeko herriek Iparraldekoak juzkatuko dituztela.

Noiz arte? galderak ez du erantzunik. Momentuz, egia bakarra da biolentzia pobreen artean sortzen ari dela. XX. mendearen bigarren erdian, munduan dauden liskar gehienak eta gerrak Iparraldetik Hegoaldera lekualdatu dira. 1945az geroztik, Hegoaldeak 120 gatazka baino gehiago sufritu ditu eta bertan 20 milioi pertsona hil dira, II. Mundu Gerra odoltsuan baino gehiago.

Afrikari, adibidez, gosearen mapa gerraren eta gaixotasunen maparekin bat dator.

Rodrigo Lastra

Medikua eta Kultur Mugimendu Kristauaren kidea.

GOSEA HIESAREKIN NAHASTU NAHIAN

**Gosea da, alde handiz, gizakiak, XXI mendearen hasieran, duen arazorik larriena.
Gosea da hiltzeko modurik ohikoena.
Gaixotasun iturri nagusiarena da eta osasun arazorik handiena.**

HIESA aurkitu zenetik, 80ko urteen hasieran, bitarteko guztiak jarri dira SUSMO MUNDIALEKO GIROA sortzeko. Itzal bat dago kulunka gizakiaren gainean, gaixotasun itxuran.

Zergatik malaria, HIESA baino 15 aldiz gehiago hiltzen du, eta dengea, sukar horia, disenteria, kolera, legenarra, tuberkulosia, eta abar ez dira segurtasun globaleko arazo bezala aitortzen?

Herrialde aberatsetan, HIESAren diagnostikoa laborategiko bi proben bidez egiten da. Hauek azpiegitura sofistikaturia eta bitarteko ekonomiko ugari behar dituzte. Afrikan, ezin pentsatuzkoa da proba hauek edukitzea, beraz, HIESAren diagnostikoa klinikaren bidez egiten da, hots, sintomen bidez. Angolako Osasun laguntzailearen HIESAren diagnostikoari buruzko eskuliburuak ondoko "ezaugarri nagusiak" ematen ditu: *Pisu galera; Beherako kronikoa, hilabete bat baino gehiago, eta sukarra, hilabete bat baino gehiago*". Sintoma hauen bitartez HIESA diagnostikatzea ezin pentsatuzkoa da zientifikoki, izan ere, sintoma hauek Afrikako gaixotasun endemikoak definitzen dituzte, gose globalaren egoera definitzen dute, finean. Afrikako zein lekutan ez da pisu galera, beherakoa eta sukarra ematen saneamendua eta elikadura egokiak ez direnean?

Hitz batez esanda: AFRIKA GOSEZ HILTZEN ARI DA, EZ HIESAZ. Gosearen arazoan gizakiak daukan ardurak, birus bati egozten zaio, eta kontinente oso bat kondentzen da hiltzera. HIESA, beraz, populazioa murrizteko estrategia baten barruan kokatzen da (gosearen bonba desaktibatzea). 1988an, "Disuasio selektiboa" izeneko estrategia militarreko dokumentu bat itxaropentsu agertzen da HIESAren izurriteak Hirugarren Munduko populazio-hazkunderaren mehatxua konpon dezakeelako. Estrategia hau zenbait hamarkadetan dago abian. Zenbait dokumentutan, hala nola AEBetako Segurtasun Kontseiluaren 200. memorandumean, 1974an egin eta urte luzeetan isilpean mantendua, baieztatzen da Hirugarren Munduko populazioaren hazkundera mehatxua zela Estatu Batuetako interes nazionalentzat.

FAOren presidente ohi Josue Castrok esan zuen bezala, "Bizitza hiltzea, noski, errazagoa eta merkeagoa da, eta ez die inongo sakrifiziorik eskatzen metodo hau zabaltzen duten herrialde aberatsei (birth control). Hobe oraindik, merkatu erraldoiak irekitzen zaizkie antisorgailu merkatuarentzat. Honek, gainera, euren kontzientzia lasai edukitzen laguntzen die, banketean lekurik ez duten horien guztien aurrean".

San Francisco, 12A-3º
48003 - BILBAO
mision-bi@terra.es